

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського
“Харківський авіаційний інститут”

Кафедра публічного управління та підприємництва (№601)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Гарант освітньої програми

(підпис)

Тетяна ПАВЛЕНКО

(ініціали та прізвище)

« 08 » вересня 2022 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА ОBOB'ЯЗКОВОЇ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

Історія економіки та економічної думки

(назва навчальної дисципліни)

Галузь знань: 28 Публічне управління та адміністрування

(шифр і найменування галузі знань)

Спеціальність: 281 Публічне управління та адміністрування

(код та найменування спеціальності)

Освітня програма: Публічне управління та адміністрування

(найменування освітньої програми)

Форма навчання: денна

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Харків – 2022 р.

Розробник: доцент кафедри публічного управління та підприємництва, к.е.н.,
доцент, Валентина КУПРІЯНОВА

(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь та вчене звання)

(підпис)

Робочу програму навчальної дисципліни розглянуто на засіданні кафедри
Публічного управління та підприємництва (№ 601)

Протокол № 1 від « 31 » серпня 2022 р.

Завідувач кафедри д.н. з держ. упр., проф.

(науковий ступінь та вчене звання)

(підпис)

Вероніка КОВАЛЬЧУК

(ініціали та прізвище)

Погоджено з представником здобувачів освіти:

Представник студентського самоврядування від факультету № 6

(підпис)

Єлизавета ПРОКОФ'ЄВА

(ініціали та прізвище)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показника	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни (денна форма навчання)
Кількість кредитів – 3,0	Галузь знань <u>28 «Публічне управління та адміністрування»</u> (шифр і найменування) Спеціальність <u>281 «Публічне управління та адміністрування»</u> (код і найменування) Освітня програма <u>Публічне управління та адміністрування</u> (найменування) Рівень вищої освіти: <u>перший (бакалаврський)</u>	Цикл професійної підготовки
Кількість модулів – 2		Навчальний рік
Кількість змістовних модулів – 2		2022/2023
Індивідуальне завдання – написання реферату (назва)		Семестр
Загальна кількість годин: кількість годин аудиторних занять – 32 год./ загальна кількість годин - 90 год.		2-й
		Лекції*
		16 годин
		Практичні, семінарські*
		16 годин
		Лабораторні*
		___ годин
		Самостійна робота
58 годин		
	Вид контролю	
	модульний контроль, іспит	

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить: 32/58 год.

* Аудиторне навантаження може бути зменшене або збільшене на одну годину залежно від розкладу занять.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: забезпечення поглибленого вивчення і творче опанування еволюції світової економіки та змісту провідних економічних вчень у конкретно-історичних умовах їх виникнення та розвитку для формування у студентів навичок самостійних і нетенденційних оцінок та вироблення альтернативних варіантів господарської політики.

Завдання: методологічне дослідження економічної історії та економічної думки як процесу пізнання еволюції економічних систем; осмислення генезису економічних поглядів, шкіл; учбово-методичне поглиблення знань у галузі економічної історії; систематизація економічних вчень; вивчення вітчизняної економічної спадщини, наукових пріоритетів і внеску українських економістів в економічну теорію та практику.

Результати навчання:

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких **компетентностей:**

ЗК1. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.

ЗК2. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК3. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК6. Здатність працювати в команді.

ЗК7. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК8. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

СК2. Здатність забезпечувати належний рівень вироблення та використання управлінських продуктів, послуг чи процесів.

СК9. Здатність впроваджувати інноваційні технології.

СК10. Здатність до дослідницької та пошукової діяльності в сфері публічного управління та адміністрування.

Очікується, що після опанування дисципліни здобувачем будуть досягнуті наступні **результати навчання:**

РН1. Використовувати базові знання з історичних, культурних, політичних, соціальних, економічних засад розвитку суспільства.

РН4. Знати структуру та особливості функціонування сфери публічного управління та адміністрування.

Міждисциплінарні зв'язки: політична економія, мікроекономіка, макроекономіка, міжнародна економіка, міжнародні економічні відносини.

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1.

Змістовий модуль 1. Розвиток світової економіки і економічної думки (VIII ст. н.е. - перша половина XIX ст.).

Тема 1. Предмет і метод історії економіки та економічної думки.

Предмет історії. Нерозривний зв'язок історії економіки та історії економічної думки єдиної історико-економічної науки.

Основи розділи науки та навчальної дисципліни.

Методи історії економіки та економічних вчень.

Періодизація історії економіки та економічних вчень. Різні підходи до періодизації.

Тема 2. Господарство первісного суспільства та його еволюція на етапі ранніх цивілізацій.

Основні етапи господарської еволюції первісного суспільства та їх характеристика. Проблема взаємодії людини і природи. Матеріальна культура первісного суспільства. Види господарчої діяльності людини. Господарство епохи середнього та пізнього палеоліту. Економічний розвиток мезолітичних племен. Неолітична революція. Розпад первісного ладу.

Тема 3. Особливості господарського розвитку та економічної думки періоду формування світових цивілізацій (VIII ст. н.е. – V ст. н.е.).

Загальна характеристика епохи. Традиційний та азіатський способи виробництва. Східне і античне рабство. Особливості економічної думки. Економічна думка Стародавнього світу: Єгипет (закони царя Хаммурапі); Індія (трактат про доходи «Артхашастра»); Китай (Конфуціанство, трактат «Гуань-Дзи», легізм, даосизм, моїзм). Економічна думка античного світу. Стародавня Греція: Ксенофонт, Платон, Аристотель. Стародавній Рим: Катон, Граки, Колумелла.

Тема 4. Господарство та економічна думка в період середньовіччя (V – XV ст.).

Становлення і розвиток феодальної системи господарства. Форми феодального господарства. Форми феодального землеволодіння.

Феодальне місце, його виникнення та економічна роль. Галузева структура середньовічного ремесла. Формування централізованих держав у Західній Європі. Гроші та фінанси середньовічних міст.

Економічні погляди раннього Християнства: Августин Блаженний, Фома Аквінський.

Економічні погляди Ібн-Хальдуна.

Тема 5. Формування передумов ринкової економіки (XVI – перша половина XVIIст.).

Економічні причини і наслідки великих географічних відкриттів. Становлення і розвиток мануфактурного виробництва. Аграрний переворот в Англії. Виникнення меркантилізму як концепції про багатство епохи торгового капіталу.

Первісне нагромадження капіталу, його джерела, методи і результати.

Теорія грошового балансу на ранньому етапі меркантилізму. Стаффорд (Англія), Г.Скаруффі (Італія).

Меркантилізм мануфактурного періоду розвитку та його економічні концепції. Т.Мен, Дж.Локк (Англія).

Виникнення металі стичної та кількісної теорії грошей. А. де Монкретьєн («Трактат політична економія») – теорія адміністративної (протекціоністської) політики держави.

Економічна політика держави в теорії меркантилізму та її значення в сучасності.

Тема 6. Розвиток ринкового господарства в період становлення національних держав (друга половина XVII – перша половина XIX ст.).

Перехід до індустріального суспільства. Гегемонія Англії в світовому господарстві та свобода торгівлі. Особливості індустріалізації в країнах Європи та США. Загальна характеристика класичної і політичної економії. У.Петті – основоположник класичної політичної економії в Англії. Теорія цінності. Заробітна плата. Земельна рента і ціна землі.

Особливості економічного розвитку Франції XVII-XVIII ст. Та їх відображення в поглядах П.Буагільбера. Критика меркантилізму та захист сільського господарства. Теорії цінності, багатства, грошей.

Фізіократи – представники класичної політичної економії у Франції другої половини XVII ст. Ф.Кене і А.Тюрго. Проблема відтворення суспільного продукту «Економічна таблиця» Ф.Кене. Радикальні буржуазні реформи А.Тюрго.

Економічне вчення А.Сміта. Економічне вчення Д.Рікардо.

Передумови трансформації класичної політекономії на межі XVIII-XIX століття. Послідовники А.Сміта і Д.Рікардо.

Політична економія в Англії. Економічні теорії Т.Р.Мальтуса: народонаселення, реалізації, економічного зростання. Трактатування земельної ренти.

Н.Сенюр. Теорії утримання відносної та граничної корисності, попиту і пропозиції, суб'єктивної вартості.

Економічні погляди Д.Мілля та Д.Мак-Кулоха. Завершення класичної політичної економії в працях Дж.С.Мілля. Праця Дж.С.Мілля «Принципи політичної економії».

Економічна теорія у Франції. Політична економія Ж.Б.Сея. Вчення про три фактори виробництва. Теорія ринкової рівноваги. Закон попиту і пропозиції.

Зародження системи національної політичної економії в Німеччині. Економічні погляди Ф.Ліста. Ідеї протекціонізму. Концепції історичної школи.

С.Сісмонді як критик «економічної ортодоксії» (класичної школи).

Економічне вчення П.Ж.Прудона. Економічні погляди К.Родбертуса.

Ф.Лассаль і його економічна програма.

Історичні умови виникнення утопічного соціалізму в Західній Європі (початок XIX ст.) і його загальна характеристика. Концепція А.Сен-Сімона, його критика капіталізму. Проект нової індустріальної системи. Історична концепція Ш.Фур'є. Фур'є як критик капіталізму.

Особливості англійського утопічного соціалізму.

Модульний контроль – виконання контрольної роботи №1.

Змістовий модуль 2. Розвиток світової економіки і економічної думки (перша половина XIX ст. – сучасний період).

Тема 7. Ринкове господарство в період монополістичної конкуренції (друга половина XIX – початок XX ст.)

Прогрес світової науки і технології виробництва. Основні тенденції розвитку світової економіки. Зміни в промисловій структурі. Причини швидкого економічного зростання Німеччини. Економіка Англії на межі XIX - XX ст. Франція на межі XIX – XX ст.

Виникнення і розвиток марксистської економічної теорії. Розробка К. Маркса і Ф.Енгельсон економічної теорії капіталізму. Структура і основні проблеми I, II, III, IV томів „Капіталу” К.Маркса.

Питання економічної теорії в працях К.Маркса і Ф.Енгельса 70-90х років.

Розвиток В.Леніном марксистської політичної економії. Марксизм і сучасність. Виникнення альтернативної школи політичної економії. Критика засад класичної політичної економії з позиції соціально-історичного напрямку. Німецька історична школа.

Маржиналізм Австрійська школа граничної корисності. Предмет і дослідження. Теоретичні погляди К.Менгера, С.Бен-Баверка, Ф.Візера.

Формування неокласичної традиції в західній політичній економії в другій половині XIX- на поч. XX ст. Кембріджська школа. Політична економія А.Маршалла.

Економічні концепції шведської (стокгольмської) школи. К.Віксель, Г.Кассель.

Розвиток неокласичної традиції в працях А.Пігу та Р.Хоутрі. Математична школа в політичній економії. Теоретичні моделі Л.Вальраса, В.Паретто.

Тема 8. Особливості розвитку ринкового господарства та основні напрямки економічної думки в Україні (друга половина XIX – початок XX ст.)

Суть та наслідки реформи 1861р. в Російській імперії. Капіталістична еволюція поміщицьких та селянських господарств. Промисловий переворот в Україні. Суспільно-економічна думка у дореформений період. Антикріпосницькі ідеї в працях Я.Козельського, В.Карабіна, А.Скальковського, Д.Журавського. Пореформені соціально-економічні проблеми в журналі “Основа”. Громади.

Економічні ідеї М.Драгоманова.

Революційно-демократичний напрям суспільно-економічної думки. Економічні погляди С.Подолінського. Економічні ідеї революційного народництва.

Ліберально-народницька економічна думка. А.Червінський, В.Варвар, О.Шлікевич, О.Русов, Т.Осадчий, М.Левитський.

Розвиток політичної економії в Україні. Т.Степанов, М.Бунге, І.Вернадський, М.Вольський, А.Антонович. М.Туган-Барановський.

Відображення марксизму в працях українських економістів. Економічні погляди М.Зібера.

Розвиток економічної думки в Галичині. Економічні погляди В.Навроцького, О.Терлецького, М.Павлика, І.Франка.

Тема 9. Господарство та економічна думка в період державно-монополістичного розвитку (перша половина XX ст.)

Світове господарство між першою та другою світовими війнами (1919-1939р.). Економічні наслідки першої світової війни та їх вплив на повоєнний розвиток європейських країн. Світова економічна криза 1929-1933 років і економічний розвиток в 30-і роки XX ст.

Історія економічних вчень XX століття як відображення загального суперечного всесвітнього процесу.

Розвиток економічної теорії в розвинутих країнах Заходу. Проблемні аспекти економічних теорій Заходу.

Теоретична система Дж. М. Кейнса та його економічна програма. Державне регулювання економіки. Основні важелі державного впливу на економіку.

Поширення кейнсіанства і його особливості в різних країнах.

Американський варіант кейнсіанства. А. Хансен, С. Харріс. Інвестиційна теорія циклу. Принцип акселератора.

Кейнсіанство у Франції. Г. Арон, В. Перру.

Кейнсіанство у Швеції. Г. Г. Мюрдаль. Е. Віг форс.

Теорія економічного розвитку Й. Шумпетера та перегляд неокласичної концепції ринку.

Тема 10. Розвиток національних економік в системі світового господарства під впливом науково-технічної революції (друга половина XX ст.).

Економічний розвиток провідних країн світу після другої світової війни. План Маршала та його вклад в відродження післявоєнного господарства країн Західної Європи. Форми державного регулювання економіки. Тенденції розвитку економіки провідних капіталістичних держав у другій половині XX ст. Формування засад соціального ринкового господарства. Економічна криза 70-х років XX ст.

Неолібералізм. В.Ойкне і його типологія основних форм господарських систем. Теорії соціально орієнтованого господарства.

Неокласичний синтез сучасних економічних теорій (П.Самуельсон, Дж.Хікс).

Сучасний монетаризм та його економічні концепції. Монетарна модель М.Фрідмена.

Теорії трансформації капіталізму під впливом НТР. Поява концепції технологічного детермінізму. Теорія «Стадій економічного зростання» У.Ростоу. Концепції «індустріального суспільства» П.Дракера (США), «Технологічного суспільства» Р.Арона, Ж.Еллюля (Франція).

Тема 11 Світове господарство та основні напрямки економічної думки на етапі інформаційно-технологічної революції (кінець XX - початок XXI ст.)

Економічне зростання в 80-і роки XX ст. Економічне об'єднання Європи як закономірний крок до всесвітньої глобалізації. Демографічні процеси та їх вплив на розвиток світової економіки. Екологічна криза. Нова хвиля НТП. Нові ведучі галузі: передача інформації, програмування, СМІ, інноваційний і досліджувальний бізнес. Соціальні зміни.

Неокейнсіанські теорії економічного зростання. Теорії „економічної динаміки”. Р.Харрода (Англія) та „економічного зростання” С.Домарра (США).

Посткейнсіанство. Дж.Робінсон, Т.Сраффа, Н.Калдор. Проблеми економічного зростання і розподілу в посткейнсіанських теоріях.

Кейнсіанська теорія та економічна теорія.

Теорії „конвергенції”.

„Нове індустріальне суспільство” Дж.Гелбрейта.

Буржуазна футурологія. „Постіндустріальне суспільство” Дж.Белла.

„Суперіндустріальне суспільство” А.Тоффлера. Суспільство „Нової цивілізації”, „Цілісної гуманної цивілізації”. Футурологія і глобальне моделювання.

Тема 12. Економічний розвиток України в умовах радянської економічної системи та його трактування в економічній думці

Економічне становище України в 1914 – 1921 рр. Нова економічна політика в Україні. Індустріалізація та колективізація: позитивні і негативні наслідки. Західноукраїнські землі в 20 – 30-х роках XX ст. Господарство України в роки другої світової війни. Відбудова промисловості в повоєнні роки. Відбудова сільського господарства. Розвиток промисловості України в 50 – 60-ті р. XX ст. розвиток сільського господарства. Реформа сільського господарства. Розвиток фінансово-кредитної системи.

Тема 13. Формування засад ринкового господарства в Україні (90-ті роки XX ст.)

Основні напрямки економічної політики в умовах незалежності. Шляхи до ринкової економіки – приватизація державних заводів і фабрик. Аналіз сучасного стану української економіки. Участь України в світовому господарстві.

Модульний контроль – виконання контрольно-модульної роботи №2.

Модуль 2.

Індивідуальне завдання написання реферату

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Усього	У тому числі			
		л	п (с.з.)	лаб	с.р.
1	2	3	4	5	6
Модуль 1					
Змістовний модуль 1 Розвиток світової економіки і економічної думки (VIII ст. н.е. - перша половина XIX ст.).					
Тема 1. Предмет і метод історії економіки та економічної думки	5	1	1	–	3
Тема 2. . Господарство первісного суспільства та його еволюція на етапі ранніх цивілізацій	6	1	1	–	4
Тема 3 Особливості господарського розвитку та економічної думки періоду формування світових цивілізацій (VIII ст. н.е. – V ст. н.е.)	6	1	1	–	4
Тема 4. Господарство та економічна думка в період середньовіччя (V – XV ст.)	7	1	1	–	5
Тема 5. Формування передумов ринкової економіки (XVI – перша половина XVIIст.)	7	1	2	–	4
Тема 6. Розвиток ринкового господарства в період становлення національних держав (друга половина XVII – перша половина XIX ст.)	7	1	2	–	4
Модульний контроль (виконання контрольної роботи №1)	2	2			
Разом за змістовним модулем 1	40	8	8	–	24

1	2	3	4	5	6
Змістовний модуль 2 Розвиток світової економіки і економічної думки (перша половина XIX ст. – сучасний період).					
Тема 7. Ринкове господарство в період монополістичної конкуренції (друга половина XIX – початок XX ст.)	5	0,5	1,5	–	3
Тема 8 Особливості розвитку ринкового господарства та основні напрямки економічної думки в Україні (друга половина XIX – початок XX ст.)	5	0,5	1,5	–	3
Тема 9. Господарство та економічна думка в період державно-монополістичного розвитку (перша половина XX ст.)	5	1	1	–	3
Тема 10. Розвиток національних економік в системі світового господарства під впливом науково-технічної революції (друга половина XX ст.)	5	1	1	–	3
Тема 11 Світове господарство та основні напрямки економічної думки на етапі інформаційно-технологічної революції (кінець XX – початок XXI ст.)	6	1	1	–	4
Тема 12. Економічний розвиток України в умовах радянської економічної системи та його трактування в економічній думці	6	1	1	–	4
Тема 13. Формування засад ринкового господарства в Україні (90-ті роки XX ст.)	6	1	1	–	4
Модульний контроль (виконання контрольно-модульної роботи №2)	2	2			
Разом за змістовним модулем 2	40	8	8	–	24
Усього годин	80	16	16	–	48
Модуль 2					
Індивідуальне завдання (написання реферату)	10				10
Контрольний захід (іспит)					
Усього годин	90	16	16		58

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Предмет і метод історії економіки та економічної думки.	1
2	Господарство первісного суспільства та його еволюція на етапі ранніх цивілізацій.	1
3	Особливості господарського розвитку та економічної думки періоду формування світових цивілізацій (VIII ст. н.е. – V ст. н.е.).	1
4	Господарство та економічна думка суспільств Європейської цивілізації в період середньовіччя (V – XV ст.).	1
5	Формування передумов ринкової економіки в країнах Європейської цивілізації (XVI – перша половина XVII ст.).	2
6	Розвиток ринкового господарства в період становлення національних держав (друга половина XVII – перша половина XIX ст.).	2
7	Ринкове господарство країн Європейської цивілізації в період монополістичної конкуренції (Друга половина XIX – початок XX ст.).	1,5
8	Особливості розвитку ринкового господарства та основні напрямки економічної думки в Україні (друга половина XIX – початок XX ст.).	1,5
9	Господарство та економічна думка в період державно-монополістичного розвитку суспільства Європейської цивілізації (перша половина XX ст.).	1
10	Розвиток національних економік країн Європейської цивілізації в системі світового господарства під впливом науково-технічної революції (друга половина XX ст.).	1
11	Світове господарство та основні напрямки економічної думки на етапі інформаційно-технологічної революції (кінець XX-початок XXI ст.).	1
12	Економічний розвиток України в умовах радянської економічної системи та його трактування в економічній думці	1
13	Формування засад ринкового господарства в Україні (90-ті роки XX ст.).	1
Разом		16

6. Теми практичних занять (навчальним планом не передбачено)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		

7. Теми лабораторних занять (навчальним планом не передбачено)

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Предмет і метод історії економіки та економічної думки.	3
2	Господарство первісного суспільства та його еволюція на етапі ранніх цивілізацій.	4
3	Особливості господарського розвитку та економічної думки періоду формування світових цивілізацій (VIII ст. н.е. – V ст. н.е.).	4
4	Господарство та економічна думка суспільств Європейської цивілізації в період середньовіччя (V – XV ст.).	5
5	Формування передумов ринкової економіки в країнах Європейської цивілізації (XVI – перша половина XVII ст.).	4
6	Розвиток ринкового господарства в період становлення національних держав (друга половина XVII – перша половина XIX ст.).	4
7	Ринкове господарство країн Європейської цивілізації в період монополістичної конкуренції (Друга половина XIX – початок XX ст.).	3
8	Особливості розвитку ринкового господарства та основні напрямки економічної думки в Україні (друга половина XIX – початок XX ст.).	3
9	Господарство та економічна думка в період державно-монополістичного розвитку суспільства Європейської цивілізації (перша половина XX ст.).	3
10	Розвиток національних економік країн Європейської цивілізації в системі світового господарства під впливом науково-технічної революції (друга половина XX ст.).	3
11	Світове господарство та основні напрямки економічної думки на етапі інформаційно-технологічної революції (кінець XX-початок XXI ст.).	4
12	Економічний розвиток України в умовах радянської економічної системи та його трактування в економічній думці	4
13	Формування засад ринкового господарства в Україні (90-ті роки XX ст.).	4
Індивідуальне завдання (написання реферату)		10
Разом		58

9. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання з дисципліни «Історія економіки та економічної думки» виконуються студентами самостійно при консультуванні викладачем.

Індивідуальна робота передбачає підготовку рефератів, доповідей.

№ з/п	Тематика індивідуальних завдань (рефератів)
1	Економічна думка Стародавнього Сходу: загальні концепції та особливості в Єгипті, Індії, Китаї.
2	Економічні доктрини упорядкування держави в працях філософів Стародавньої Греції.
3	Економічні погляди Фоми Аквінського.
4	Економічні погляди раннього християнства.
5	Особливості раннього меркантилізму.
6	Особливості пізнього меркантилізму.

7	Загальні ознаки „класичної школи” політичної економії та основні етапи еволюції.
8	Економічне вчення У.Петті.
9	Економічні погляди П.Буагільбера.
10	Фізіократія в економічній концепції Ф.Кене.
11	Фізіократичні погляди А.Р.Тюрго.
12	Економічне вчення А.Сміта.
13	Економічне вчення Д.Рікардо.
14	Економічне вчення Ж.Д.Сея.
15	Економічне вчення Т.Р.Мальтуса.
16	Економічне вчення Дж.С.Мілля.
17	Економічні погляди соціалістів-утопістів.
18	Економічне вчення К.Маркса.
19	Суть та етапи „маржинальної революції” в економічній теорії
20	Економічне вчення К.Менгера.
21	Економічні концепції шведської (стокгольмської) школи маржиналізму.
22	Економічні ідеї М.Драгоманова.
23	Ліберально-народницькі ідеї в Україні.
24	Економічне вчення М.Туган-Барановського.
25	Відображення марксизму в економічних поглядах М.Зібера.
26	Особливості розповсюдження та розвитку економічної теорії в Україні XIX-поч. XX ст.
27	Економічна програма Дж.М.Кейнса.
28	Неокейнсіанська теорія в працях Р.Харрода.
29	Теорія конкуренції та монополії в концепціях Е.Чемберліна.
30	Монетаризм в неоліберальних концепціях (теорія М.Фрідмена).
31	Теорія „раціональних чекань” в еволюції неокласичних ідей.
32	Функція Кобба-Дугласа в неокласичній теорії економічного росту.
33	Зародження інституціоналізму та його особливості.
34	Технократичний інституціоналізм Т.Веблена.
35	Юридичний інституціоналізм Дж.Коммонса.
36	Емпірико-прогностичний інституціоналізм У.К.Мітчела.
37	Теорія „стадії економічного зростання” в працях У.Ростоу.
38	Дж.Гелбрейт та його теорія „нового індустріального суспільства”.
39	Економічні погляди М.Фрідмена.
40	Концепція неокласичного синтезу в працях П.Самуельсона.
41	Нобелівські лауреати в економіці та їх вклад в розвиток економічної теорії.

10. Методи навчання

При викладанні навчальної дисципліни застосовуються такі методи навчання, як:

- 1) Репродуктивний.
- 2) Проблемного навчання.
- 3) Евристичний (частково-пошуковий).
- 4) Дослідницький.

Активізація навчально-пізнавальної діяльності студентів здійснюється через застосування таких форм навчання, як:

- 1) проблемні лекції, лекції теоретичного моделювання;
- 2) семінари-дискусії, семінари-практикуми, семінари - розгорнуті бесіди;
- 3) презентації навчальних матеріалів, виконаних творчих завдань;
- 4) моделюючі вправи, розв'язування творчих завдань;
- 5) роботу в Інтернеті, бібліотеці;
- 6) складання схем, таблиць, графіків тощо;
- 7) консультації (настановні, контрольні, проблемні).

Проблемні лекції спрямовані на розвиток логічного мислення студентів. Коло питань теми лекції обмежується двома-трьома ключовими моментами, увага студентів концентрується на матеріалі, що не знайшов відображення в підручниках, використовується передовий досвід. Під час лекцій використовується друкований опорний конспект у якому виділені головні висновки з питань, що розглядаються. При викладанні лекційного матеріалу студентам пропонуються питання для самостійного розмірковування. При цьому лектор задає запитання, які спонукають студента шукати розв'язання проблемної ситуації. Така система примушує студентів сконцентруватися і почати активно мислити в пошуках правильної відповіді.

Семінари-дискусії передбачають обмін думками та поглядами учасників з приводу даної теми (питання), а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди і переконання, виробляють вміння формулювати думки й висловлювати їх, вчать оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів.

Кейс-метод – метод аналізу конкретних ситуацій, який дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності спеціалістів і передбачає розгляд проблемних ситуацій у процесі вивчення навчального матеріалу.

Презентації – виступи перед аудиторією, що використовуються для представлення певних результатів роботи з виконання індивідуальних завдань.

Рольові ігри (елементи) – форма активізації студентів, за якої вони задіяні в процесі інсценізації певної ситуації у ролі безпосередніх учасників подій.

11. Методи контролю

Проведення поточного контролю, письмового модульного контролю, фінальний контроль у вигляді іспита або заліка (усно)

12. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують студенти

12.1 Розподіл балів, які отримують студенти (іспит)

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (теми)	Сумарна кількість балів
Модуль 1			
Змістовний модуль I (T1, T2, T3, T4, T5, T6)			
1. Робота на лекціях та семінарських заняттях	0...2	Теми 1 і 2; 3; 4; 5; 6	0...10
2. Самостійна робота (відповідь на контрольні запитання або тематичне тестування)	0...2	Теми 1 і 2; 3; 4; 5; 6	0...10
3. Виконання контрольно-модульної роботи № I			0...25
Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять	Сумарна кількість балів

Змістовний модуль II (Т7, Т8, Т9, Т10, Т11, Т12, Т13)			
1. Робота на лекціях та семінарських заняттях	0...2	Теми 7 і 8; 9; 10; 11; 12 і 13	0...10
2. Самостійна робота (відповідь на контрольні запитання або тематичне тестування)	0...2	Теми 7 і 8; 9; 10; 11; 12 і 13	0...10
3. Виконання контрольної модульної роботи № II			0...25
Модуль2			
Виконання та захист індивідуального завдання (реферату)	0...10	реферат	0...10
Усього за семестр			0...100

Т1, Т2, ..., Т13 – теми змістових модулів

Семестровий контроль (іспит/залік) проводиться у разі відмови студента від балів поточного тестування й за наявності допуску до іспиту/заліку. Під час складання семестрового іспиту/заліку студент має можливість отримати максимум 100 балів.

Білет для іспиту/заліку складається з двох теоретичних питань, максимальна кількість балів за кожне питання 50 балів, що складає в сумі 100 балів.

12.2. Якісні критерії оцінювання

Необхідний обсяг знань для одержання позитивної оцінки: у результаті вивчення навчальної дисципліни історія економіки та економічної думки студенти повинні знати:

- господарські форми економіки країн світу;
- генезис економіки на різних етапах розвитку суспільства;
- економічний розвиток України;
- проблеми історичного процесу виникнення, розвитку і зміни економічних ідей і поглядів;
- закономірності та особливості формування економічної теорії;
- внутрішню логіку, взаємозв'язок економічних категорій, законів, концепцій;
- вплив історико-економічних ситуацій на формування теоретичних основ політичної економії.
- суть економічних вчень економістів різних етапів розвитку.

Необхідний обсяг вмінь для одержання позитивної оцінки: у результаті вивчення навчальної дисципліни студенти повинні вміти:

- оцінювати можливості економічного розвитку окремих країн в різних епохах;
- встановлювати причини нерівномірного економічного розвитку різних країн світу;
- прогнозувати можливості економічного розвитку різних країн світу при використанні ними тієї чи іншої моделі господарювання;
- вільно орієнтуватися в проблемах історії економічних вчень;
- ефективно використовувати отримані навички з ціллю дослідження об'єктивних законів розвитку світової та вітчизняної економіки;
- виробити творчий підхід при обґрунтуванні послідовної реалізації альтернативних господарчих рішень;
- об'єктивно оцінювати теорії, рекомендації, висновки.

12.3 Критерії оцінювання роботи студента протягом семестру:

Критерії оцінювання роботи студента протягом семестру з дисципліни встрай економіки та економічної думки визначаються оцінками «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно».

Оцінка **«Відмінно»** (A): 90 – 100 балів виставляється за таких умов:

- 8) творчий підхід до засвоєного матеріалу, повнота і правильність виконання завдання;
- 9) вміння застосовувати різні принципи й методи в конкретних ситуаціях;
- 10) глибокий аналіз фактів і подій, спроможність прогнозування результатів від прийнятих рішень;
- 11) чітке, послідовне викладення відповіді на папері;
- 12) вміння пов'язати теорію і практику.

Оцінка **«Добре»** (B): 83 – 89 балів виставляється за наступних умов:

- 5) мають місце деякі непринципові помилки несуттєвого характеру у викладі відповідей при повних знаннях програмного матеріалу;
- 6) переважання логічних підходів перед творчими у відповідях на питання;
- 7) вміння пов'язати теорію з практикою.

Оцінка **«Добре»** (C): 75 – 82 балів виставляється за наступних умов:

- 1) мають місце деякі непринципові помилки несуттєвого характеру у викладі відповідей при повних знаннях програмного матеріалу;
- 2) переважання логічних підходів перед творчими у відповідях на питання;
- 3) не завжди правильне прогнозування подій від прийнятих рішень;
- 4) вміння пов'язати теорію з практикою.

Оцінка **«Задовільно»** (D): 68 – 74 балів виставляється за наступних умов:

- 1) репродуктивний підхід до засвоювання та викладання матеріалу;
- 2) недостатня повнота викладання матеріалу;
- 3) нечітке викладання матеріалу на папері, порушення логічної послідовності при викладі матеріалу.

Оцінка **«Задовільно»** (E): 60 – 67 балів виставляється за наступних умов:

- 1) репродуктивний підхід до засвоювання та викладання матеріалу;
- 2) недостатня повнота викладання матеріалу;
- 3) неглибокі знання основного матеріалу, наявність великої кількості неточностей у викладі матеріалу;
- 4) нечітке викладання матеріалу на папері, порушення логічної послідовності при викладі матеріалу.

Оцінка **«Незадовільно»** (FX): 1 – 59 балів виставляється за наступних умов:

- 1) відсутність знань з більшої частини матеріалу, погане засвоєння принципових положень курсу;
- 2) наявність грубих, принципових помилок при виконанні отриманих завдань;
- 3) неграмотне і неправильне викладення відповідей на папері.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів	Оцінка за традиційною шкалою	
	Іспит, диференційований залік	Залік
90 – 100	Відмінно	Зараховано
75 – 89	Добре	
60 – 74	Задовільно	
0 – 59	Незадовільно	Не зараховано

13. Методичне забезпечення

1. Підручники, навчальні посібники, навчально-методичні посібники, конспекти лекцій, методичні рекомендації з проведення лабораторних робіт тощо, які видані в Університеті знаходяться за посиланням:

2. http://library.khai.edu/catalog?clear_all_params=0&mode=KNMZ&lang=ukr&caller_mode=SearchDocForm&ext=no&theme_path=0&themes_basket=&tt_p_the_mes_basket=&disciplinesearch=no&top_list=1&fullsearch_fld=&author_fld=%D0%A0%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D0%BD%D0%BE%D0%B2&docname_fld=&docname_cond=beginwith&theme_context=%D0%A0%D1%96%D0%B7%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F+%D0%BC%D0%B5%D1%82%D0%B0%D0%BB%D1%96%D0%B2&theme_cond=all_theme&theme_id=0&is_ttp=0&combining_AND=0&step=20&tpage=1

14. Рекомендована література

Базова

1. Історія економіки та економічної думки. Політична економія. Мікроекономіка. : Навч. посібник /Н.П. Мацелюх, І. А. Максименко. – Київ: Видавництво “Центр учбової літератури”, 2019. – 382 с.
2. Історія економіки та економічної думки: самостійна робота студентів [Електронний ресурс] : навч. Посіб. / К.В.Петренко, Н.С.Коновалова; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – Електронні текстові дані (1 файл: 1,40 Мбайт). – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. – 156 с.
3. Економічна теорія (історія економіки та економічної думки, політекономія, мікроекономіка, макроекономіка): у 2-х ч. : Ч. 1: Історія економіки та економічної думки, політекономія: навч. посіб.; за ред. М. М. Теліщука / Університет ДФС України. – Ірпінь, 2020. – 544 с.
4. Ущатовський Ю. В. Історія економіки та економічної думки: навч. посіб. / Ю. В. Ущатовський. – Житомир: Житомирська політехніка, 2020. – 144 с
5. Кучин С.П. Історія економіки та економічної думки: опорний конспект лекцій / С.П. Кучин; Луганський національний аграрний університет. –Харків: Видавництво “Стильна типографія”, 2018. – 88 с.
6. Історія економіки та економічної думки: Підручник. / В. Д. Базилевич, Н. І. Гражевська, Т. В. Гайдай та ін.; за ред. В.Д. Базилевича. – К.: Знання, 2018. – 775 с.
7. Історія економіки та економічної думки: навч. посіб. / Г.П. Пасемко, Л.Г. Бага, Г.Є. Бесєдіна та ін. – Вид. 2-ге, змін. і допов. – Харків : ХНАУ, 2020. – 243 с.
8. Вебер М. Протестантська етика і дух капіталізму / Макс Вебер; пер. з нім. Олександр Погорілий. – Київ: Наш формат, 2018. – 215 с.
9. Сміт А. Дослідження про природу і причини багатства народів / Адам Сміт. – Київ: Наш формат, 2018. – 736 с.
10. Національна економіка: навчальний посібник (у рисунках, схемах і таблицях) / О. І. Котикова, О. А. Горобченко, Т. Г. Олійник, І. Г. Крилова, І. О. Мельник, О. А. Купчишина. – Миколаїв : Іліон, 2020. – 196 с.

Допоміжна

1. Холявко Н.І. Освітні детермінанти формування ментального простору трансформації структури національної економіки: монографія / Н.І. Холявко, С.В. Гонта, М.В. Дубина. – Чернівці : Видавець Бригинець О.В., 2019. – 344 с
2. Сучасна міжнародна економіка : підруч. [Білоцерківець В. В., Завгородня О.О., Золотарьова О. В. та ін.]; за ред. В.М. Тарасевича. – Дніпро : ПБП «Економіка», 2019. – 386 с.
3. Тарасевич В. Історія економічних вчень : підручник. / В. М. Тарасевич. – Київ: Центр навчальної літератури, 2019. – 352 с
4. Buchholz T. New Ideas from Dead Economists: The Introduction to Modern Economic Thought, 4-th Edition / Todd G. Buchholz. – Penguin Adult HC/TR, Plume, 2021. – 464 p

15. Інформаційні ресурси

Сайт кафедри k601@khai.edu

www.prezident.gov.ua – сайт Президента України
www.rada.gov.ua – сайт Верховної Ради України
www.kmu.gov.ua – сайт Кабінету Міністрів України
www.me.gov.ua – сайт Міністерства економіки України
www.ukrstat.gov.ua – сайт Держкомстату України
www.bank.gov.ua – сайт Національного банку України
www.nbuv.gov.ua – сайт Національної бібліотеки України ім. Вернадського
www.librari.ukma.kiev.ua – сайт наукової бібліотеки НаУКМА
www.minfin.gov.ua – офіційний сайт Міністерства фінансів України
www.ugmk.info/ – бізнес-портал реального сектору економіки
www.worldbank.org – офіційний сайт Світового банку